

Maria Vanha-Similä
Tutkija, Turun yliopiston kansatieteen tohtorikoulutettava
Pekkalankatu 9 as 10 3040 FORSSA
Työhuone Forssan kirjaston yläkerrassa, Wahreninkatu 12 30100 FORSSA
p. 040-673 4786, 03-4141 5100, 040- 596 139
mariavanhasimila@hotmail.com
<http://www.hum.utu.fi/oppiaineet/kansatiede/henkilokunta/maria.html>

Työväen historian ja perinteen tutkimuksen seuran (THPTS) kesäseminaari
Työväenmuseo Werstas, Tampere 25.–26.8.2014

Lapsiperheiden koti Forssan tehdasyhteisössä 1950-1970-luvuilla

Forssa oli yksi Suomen johtavista tekstiiliteollisuuspaikkakunnista, joka syntyi, kasvoi ja kehittyi yhdessä tekstiiliteollisuuden kanssa. Jo 1840-luvulla alkanut forssalainen tekstiiliteollisuus oli voimissaan pitkään, mutta itsenäinen Forssa Oy fuusioitui Finlayson-konserniin vuonna 1934 ja yhtiön nimeksi tuli Finlayson-Forssa Oy. Forssalaisen tekstiiliteollisuuden kultaiset vuodet osuivat 1950-1960-luvuille, jolloin tuotteet menestyivät, tuotanto oli laajaa ja työntekijöitä tarvittiin paljon. Aivan 1970-luvun lopulla alkoi tehostamisen sekä hitaan hiipumisen aika. Forssalainen tekstiiliteollisuus kohtasi viimein loppunsa vaikean maailmantaloudellisen tilanteen siivittämä 2000-luvun jälkipuolella. Viimeisenä suljettiin Finlayson Oy:n Forssan yksikön kodintekstiilien viimeistämö vuonna 2009.

Valmistelen kansatieteen väitöskirjaa Turun yliopistoon lapsiperheiden arjesta Forssan tehdasyhteisössä 1950-1970-luvuilla. Tutkimukseni edustaa muistitietotutkimusta, jossa Forssan tehdasyhteisön arkea tarkastellaan siinä toimineiden tekstiiliteollisuuden työntekijöiden lähtökohdista. Muistitieto kertoo työntekijöiden jokapäiväisestä elämästä, joka vaati monenlaisia arjen selviytymiskeinoja. Muistitietotutkimuksella voidaan tehdasyhteisöstä tuoda esiin myös sellaisia näkökulmia, jotka muuten jäisivät vähemmälle huomiolle. Omia tarkastelun kohteitani ovat erityisesti sukupuoli, perhe ja lapset, joita ei juuri ole käsitelty kansatieteen tehdasyhteisötutkimuksissa. Tutkimustani rahoittaa Suomen Kulttuurirahaston Hämeen rahasto.

Esitelmässäni kerron lapsiperheiden asumisesta Forssan tehdasyhteisössä 1950-1970-luvuilla. Millaisia perheiden kodit olivat? Forssan tekstiiliteollisuudessa työskennelleet usein asuivat yhtiön asunnoissa, jotka sijaitsivat lähellä tehtaita. Yhtiö omisti useita satoja asuntoja ympäri kaupunkia. Työtehtävät, koulutus ja perheen koko ratkaisivat asunnon sijainnin ja koon.

Esitelmässäni pohdin myös millaista arkea lapsiperheiden kodeissa vietettiin? Entä mikä oli isien osuus arjen sujuvuudesta? Äitien työssäkäynti oli yleistä aivan tekstiiliteollisuuden alusta lähtien. Tehtaalla tehtiin paljon vuorotyötä, joten vuorotyöperheissä isät osallistuivat myös kodin- ja lastenhoitoon. Vanhempien työskentely eri vuoroissa oli osa arjen

selviytymisstrategiaa, sillä tehtaan lastentarhasta huolimatta lastenhoidon järjestäminen oli monissa perheissä haastavaa. Isät kokivat lasten kanssa kotona vietetyn yhteisen ajan tärkeänä, mutta miesten lasten- ja kodinhoidosta ei tehty tekemissäni haastatteluissa isompaa numeroa. Ne kuuluivat niin vahvasti naisten alueelle vielä 1950-1970-luvuilla, että vaikka rajan ylittäminen vuorotyöperheissä olikin melko yleistä, sitä ei haluttu korostaa tai tuoda erityisesti esiin. Perinteisiä miestentöitä tehdasyhteisön asunnot tarjosivat vuosikymmenien kuluessa yhä vähemmän. Uusia tehtaan kerrostaloja rakennettiin 1940-luvulta lähtien.